

WONDER

Guia pel professorat

Per completar la lectura de la novel·la **Wonder** de R. J. Palacios, editada per La Campana, a part de la guia visual que trobareu a <http://guiavisualwonder.grupiref.org/>, hem preparat també una guia temàtica per explorar i aprofundir amb alguns dels temes explícits o implícits en l'obra. Aquesta no és una guia per seguir fil per randa sinó orientativa a les mans dels mestres que sabran dosificar les propostes i activitats amb l'objectiu d'estimular la reflexió dels joves lectors i sobretot per poder-ne fer un ús participatiu a les aules. El llibre probablement el llegiran individualment però les reflexions que se'n deriven seran més riques si es poden compartir.

Introducció

El text gira a l'entorn d'un nen de 10 anys amb problemes físics i clínics, que li han impedit anar a una escola ordinària i, per això, ha estat educat a casa. Ara, als 10 anys, però, els pares creuen que s'hauria d'incorporar al sistema educatiu.

Aquest és el relat del primer any d'escola d'August, que té un rostre desfigurat, degut a dos trastorns genètics combinats que li ocasionen greus anomalies facials. Li han fet 27 intervencions quirúrgiques i no ha pogut fer una vida com els altres nens de la seva edat...

La història de August es desenvolupa a través de distints punts de vista: s'inicia amb la seva veu, segueix amb la seva germana, els amics, el nuvi de la germana, l'amiga de la germana, acabant ell mateix. Aquest relat calidoscòpic, on les coses s'expliquen des d'òptiques diferents, assoleix una introspecció molt intensa.

August s'enfronta a l'exterior en anar a fer un curs normal a l'escola. August és un noi normal, amb una cara extraordinària. Però, podrà convèncer els seus nous companys de classe que és igual que ells, malgrat les aparences?

Grans temes

- Relacions humanes: família, amistat, etc.
- Les nostres diferències són les que ens fan únics i especials.
- Tots tenim alguna cosa a aprendre.
- Tothom és digne de respecte, la compassió i l'esperança.
- La valentia.
- De l'educació dels fills.
- De l'escola.
- De la violència.
- De la intimidació.
- La bellesa interior enfront de l'exterior.
- Fer nous amics.
- La mort d'un animal domèstic.
- La família com a suport.
- Triomf sobre l'adversitat.
- La bondat.
- La crueltat.
- La compassió.

AUGUST

Pàg. 11: "Ja sé que no sóc un nen de deu anys normal i corrent." "Vull dir que faig coses normals: menjo gelats, vaig en bici, jugo a pilota, tinc una Xbox. Tot això fa que sigui normal. Suposo."

Així s'inicia la primera part de Wonder, que porta per títol August. La segueixen set parts més que van canviant de perspectiva i ens van explicant la vida d'aquest nen, sempre en primera persona, al llarg del curs escolar en el qual, per primera vegada assisteix a l'escola.

Els textos narratius en primera persona ajuden més fàcilment a identificar l'autor amb el lector, perquè sembla que l'impliqui, que es posi a la seva pell i resulten uns magnífics exercicis d'empatia.

Ser diferent

Normal, és només una frontera imaginària, de vegades inconscient, imposada per un grup. Allò que per a uns és normal -portar els pantalons de manera que sembla que han de caure, amb la bragueta als genolls-, per altres és una pallassada. I qui té raó?

Aquest equívoc d'usar "normal" com "el que cal", "el que és comú", "el que entra en els meus paràmetres", ens fa jutjar malament les persones. De vegades, només per la seva aparença, estranya, inusual o extravagant, però el que veiem no ho és tot.

Nen normal i corrent

Qüestions:

1. Quina diferència hi ha entre un cotxe normal i un rellotge rar?
2. Quina diferència hi ha entre una casa normal i una casa original?
3. Quina diferència hi ha entre una flor normal i una flor estranya?
4. Quina diferència hi ha entre un dia normal i un dia peculiar?
5. Quina diferència hi ha entre una cançó normal i una cançó diferent?
6. Quina diferència hi ha entre un nen normal i un nen especial?
7. Coneixes alguna persona que en certa manera sigui normal i en certa manera, no?
8. Pot ser que totes les persones siguin normals en certa manera?
9. Pot ser que no hi hagi ningú que sigui normal en tots els aspectes?
10. Pot ser normal una persona, sense ser bonica?
11. Si tens un físic normal, ja ets normal?
12. Podries tenir un físic molt poc corrent i ser normal igualment?
13. Pots ser normal, encara que hi hagi gent que no ho trobi?

Diferent

Fem un diàleg a la classe seguint algunes d'aquestes qüestions:

1. Hi ha persones que són diferents? En quin sentit?
2. El fet de ser diferents, les fa superiors o inferiors als altres?
3. Tu ets diferent dels altres en algun sentit?
4. Tu ets igual als altres en algun sentit?
5. Creus que els pares han de considerar d'igual manera a tots els fills?
6. Creus que els teus professors han de considerar d'igual manera a tots els alumnes?
7. Creus que és un dret que tothom sigui considerat igual, independentment de la seva constitució física, nivell econòmic, raça, sexe, religió, etc.? Per què?
8. T'agradaria que tots tinguéssim la mateixa cara, els mateixos gustos, les mateixes dèries, els mateixos desitjos?

Pàg. 11: Dins i fora

"I jo em trobo molt normal. Per dins. Però jo sé que els nens normals i corrents no fan que els altres nens normals i corrents fugin cridant del parc. Jo sé que els nens normals i corrents no se'ls queda mirant tothom a tot arreu on van."

- Creus que si algú ens estima, li és igual si som més o menys macos d'aparença?
- Vol dir això que l'aparença exterior no és tant important?
- Què és el que val, doncs?

Pàg. 11: "Si pogués demanar un desig, demanaria tenir una cara normal que no cridés gens l'atenció."

Cridar l'atenció significa:

Ser observat

Ser esguardat

Ser espiat

Ser mirat de cua d'ull

- Pots afegir alguna altra expressió?

Pàg. 11: "Que l'única cosa que fa que no sigui normal és que ningú m'hi troba."

Anirem descobrint August, però la lectura també pot servir per descobrir-te a tu.

Com SÓC JO?

- Jo sóc .....
- M'agrada .....
- No m'agrada .....
- Odio .....
- No m'agrada la gent que .....
- M'agrada fer .....
- No m'agrada fer .....
- M'enfado quan .....
- Em sento inquiet quan .....
- Sóc el/la millor en .....
- Estic orgullós/a quan .....
- M'agrada el meu millor amic, perquè .....
- Em sento incòmode quan .....
- Rendeixo més a l'escola quan .....
- M'avorreixo quan .....

Pàg. 12: "No penso descriure la meva cara."

August no vol descriure la seva cara. Serà Via, a la pàgina 121, qui ho farà. La qüestió no és senzilla. Com fer-ho per descriure una cara?

Intenta descriure la teva cara

Vocabulari d'ajuda

CAP: allargassat, fort, fràgil, gros, llarg, llargarut, massís, robust, rodanxó.

CABELL: abundant, esclarissat, llis, arrissat, ondulat, cargolat, estufat, dret, fi, flonjo, curt, llarg, embullat, eriçat, fort, fosc, greixós, sedós, pentinat, despentinat, aspre, tenyit, sec, escabellat, gris, ros, moreno, bru, pèl-roig, castany, negre, blanc, suau, vellutat, de color palla, negre com el carbó.

CARA: rodona, allargada, quadrada, ovalada, ampla, rodanxona, quadrada, llarga, plena, prima, arrugada, bonica, dolça, esgrogueïda, fina, fresca, galtuda, dolça, tranquil·la, seriosa, afligida, desconfiada, xuclada, dura, castigada, confiada, endurida, adobada, trista, lletja, lluent, morena pàl·lida, peluda, pigada, prima, rosada, serena, suau, xuclada, simpàtica, expressiva, fina, franca, fresca, jovial, salvatge, seca, simpàtica, tranquil·la. Locucions: cara de bon any, cara de pa de ral, cara de pocs amics, cara de pomes agres.

FRONT: ample, estret, arrugat, llis, baix, intel·ligent, bombat.

ULLS: brillants, entelats, esmoreïts, inexpressius, lleganyosos, sortints, vius, dolços, tendres, allargats, apagats, blaus, clars, foscos, marrons, verds, negres, cansats, grisos, grossos, oberts, mig oberts, aclucats, tancats, clucs, petits, plorosos, adormits, somnolents, profunds, rodons, sortits, tristos, vius, xinesos, borni, guenyó, guerxo, estràbic, alegres, desperts, ensopits, de peix, absents, baixos, concentrats, desperts, durs, bellugadissos, fugitius, impenetrables, inexpressius, intensos, llagrimosos, maliciosos, morts, somiadors, tèrbols.

PESTANYES: esclarissades, espesses, tupides, llargues, curtes, arrissades, clares, negres, pintades.

CELLES: altes, amples, arquejades, baixes, dibuixades, espesses, estretes, fines, gruixudes, inclinades, juntes, llargues, negres, obliqües, poblades, rectes, retocades, alçades, primes, clares, fosques.

GALTES: eixutes, enceses, enfonsades, grassonetes, pàl·lides, pigades, plenes, rosades, sortints, suaus, toves, vermelles, rodanxones, caigudes, desinflades, inflades, rodones, dures, xuclades. Locucions: de cigne, de pal, de ral, de pagès.

NAS: aguilenc, fi, ampli, rodó, gros, petit, arrodonit, punxegut, aguilenc, llarg, aixafat, recte, tort, xato. Locucions: de lloro, de barraca, de ganxo...

BOCA: estreta, grossa, petita, riallera, torta, oberta, mig-oberta, tancada, fina, fresca, gran, dura, ferma, rodona, petonera, ...dents grosses, dents petites, arrengrerades, dents tortes. Locucions: boca de calaixera, boca de pinyó...

LLAVIS: carnosos, esblanqueïts, estrets, fins, goluts, grossos, gruixuts, molsuts, prims grans, hermètics, voluptuosos, sensuals.

DENTS: arrengrerades, blanques, desiguals, groguenques, tortes. Locucions: de conill.

ORELLES: allargassades, arrodonides, enganxades, grosses, petites, punxegudes, llargarudes, pàmpols, separades. Locucions: d'elefant, de conill, de pàmpol.

PELL: arrugada, colrada, escatosa, fina, greixosa, humida, llefiscosa, llisa, rasposa, resseca, rugosa, setinada, suau.

Color de la pell: blanc, morè, bru, pàl·lid, rosat, albí, cendra, groguenc, blanquinós, oliós, bronzejat, torrat, fosc.

COLL: allargat, arrugat, estirat, gros, llarg, llis, curt, fi, gruixut, elegant, estilitzat.

Locucions: de cigne, de girafa, d'ànec.

Sempre pots usar també comparances com: cara d'ocell, nas de lloro, galta de boxejador, orelles de pàmpol, etc.

Pàg. 13: "Com que no he trepitjat mai una escola de debò, estic mort de por."

Hi ha moltes referències a la por. L'autora usa aquest concepte almenys una quinzena de vegades.

Tenir por vol dir sentir-se insegur, notar un perill, saber-se en situació de risc i, per tant, és un sentiment desagradable, sovint paralitzant, negatiu. En general, tenim pors molt diferents i de moltes menes: por a un accident, a la mort, a separar-nos dels nostres éssers estimats, al fracàs, al rebuig, a no caure bé, etcètera. La llista seria interminable. Per a alguns estudiosos, la felicitat s'identifica amb l'absència de por. Però hi ha moltes pors distintes.

A quines coses tenim por nosaltres?

Després de fer aquesta pregunta, deixarem una estona per pensar-hi i quan ja tothom ho tingui rumiat, fem una roda de respostes que anirem anotant a la pissarra.

Veurem si són del mateix tipus i en farem una classificació. Un criteri podria ser pors externes i pors internes, i després les podríem valorar argumentant quines pors són raonables i quines absurdes.

Podríem dir que existeix una por impròpia i una por apropiada. Una por apropiada seria quan temem que una determinada situació de perill es pugui donar, com un accident: no cal pujar dalt de tot d'una escala si no està ben apuntalada, etc.

En canvi, una por impròpia es dóna quan tenim por a alguna cosa que no ens ha de fer cap mal (una ombra, un gat negre, etc.) o a situacions que no podem evitar, com fer-se gran, emmalaltir.

Comentar aquestes frases:

- La covardia és una expressió de por.
- Viure amb por és viure a mig fer.
- Una ment amb por és aquella que es debat entre la bogeria i el seny.
- La por és l'excusa per a no intentar res.

Pàg. 15: "...em passava alguna cosa a la cara..."

Quan el protagonista diu que li "passava alguna cosa" està jugant amb la vaguetat del llenguatge, ja que és una expressió molt oberta, que pot voler dir moltes coses.

Què deuen voler dir aquestes expressions en distints contextos?:

- Diu que no vindrà a la festa, perquè li ha passat una cosa.
- Quan et passi alguna cosa, prem aquest botó.
- D'ençà que li va passa aquella cosa no està tranquil.
- En aquella casa hi passa alguna cosa.
- Deixa-ho estar o encara ens passarà alguna cosa.
- Qui ho ha dit que va passar alguna cosa? Jo hi era i no vaig veure res.
- Quan diem que li passa una cosa al peu, a què ens referim?
- Si el protagonista diu que li passa alguna cosa a la cara, a què es deu referir?

Pàg. 15: "La infermera .... que no deia mai «perdó»"

Apareix reiteradament sota distintes formes -perdó, perdonar, imperdonable- a les pàgines 24,25,43,47,80,88,107,112,120,137,150,151,152,153,154,165,196.

Perdonar i demanar perdó

Perdonar i demanar perdó són les dues cares de la mateixa moneda. La paraula perdonar, prové del prefix "per" i del verb llatí "donaré". El prefix *per* es pot traduir per passar, creuar, anar endavant, passar per damunt, passar per davant, i *donare* es pot traduir per donar, regalar obsequiar, fer un present. El perdó consisteix en no tenir en compte l'ofensa rebuda, de manera que les relacions entre ofensor i ofès no quedin afectades.

Demanar perdó és el mateix que disculpar-se. En demanar disculpes, una persona està dient que sent o li sap greu el dany que ha causat, fins i tot encara que no ho hagi fet amb mala intenció. Quan una persona es disculpa, pretén acceptar la part de culpa voluntària o involuntària que ha causat l'acció. La disculpa també pot anar acompanyada d'una promesa de reparar o substituir el que s'ha trencat, o la persona es pot retractar d'alguna cosa que ha dit.

Quan li demanes perdó a algú -i ho fas sincerament- significa que t'has parat a pensar en com pot haver-se sentit aquesta persona per alguna cosa que tu has dit o fet.

Fins i tot, encara que el que ha ocorregut hagi estat un accident o ho hagi fet sense voler, probablement et seguirà sabent mal haver ferit els sentiments de l'altra persona.

Quan ens hem de disculpar? Situacions en les que cal demanar perdó o disculpar-nos. Digues si sí o si no i per què:

- Si fas mal a algú,
- Si fereixis els seus sentiments,
- Si t'has saltat una norma,
- Si perds una cosa que no és teva,
- Si has mentit,
- Si has desobeït,
- Si t'has excedit,
- Si has abusat,
- Si t'has descontrolat,
- Si .....

Pàg. 18

- "No trobes que ja estàs preparat per anar a l'escola, August? –em va dir la mare.
- No –vaig dir jo."

August no sap què és anar a l'escola, perquè ha estudiat a casa.

Què deu témer l'August, quan diu que no està preparat?

Què li deu fer por de l'escola?

- . Els professors
- . Els companys
- . Les lliçons
- . Les notes
- . Els càstigs
- . Els pares dels altres nens i nenes

Ara intentem fer l'exercici invers. Imagina com seria la teva educació a casa.

Quins avantatges i quins inconvenients creus que tindria?

AVANTATGES	INCONVENIENTS

Pàg. 24: "... la mare i jo t'estimem tant que et volem protegir tant com puguem."

Estar protegit significa que no et poden fer mal, que no et poden maltractar, ni humiliar, és una forma d'estar segur, de gaudir d'un benestar personal i col·lectiu.

Estar protegit significa que algú et defensa, custodia, vigila les situacions de risc i aquest algú actua per socórrer i ajudar.

Analogies. Completa aquestes frases, de forma una mica poètica:

- Estar protegit és com .....
- Sentir-se segur és com .....
- Saber-se cuidat és com .....
- Ser defensat és com .....
- Saber-se estimat .....
- Estar desprotegit és com .....
- Sentir-se insegur és com .....
- Ser abandonat és com .....
- Saber-se sol és com .....
- Sentir-se rebutjat és com .....

Pàg. 25: Cognoms : Culet/ Culgròs

El nom i si voleu també el cognom solen ser molt importants a les vides de les persones. Formen part de nosaltres i no ens deixen indiferents, o els acceptem o ens hi sentim molt incòmodes. Hi ha persones que canvien de nom perquè no els agrada, bé sigui el nom de pila o el cognom. Vet aquí una colla de noms reals que tenen el mateix efecte còmic que els de la novel·la: Alex Crement, Anna Tomía, Cèsar Nos, Placido Domingo, Armando Guerra...

- Saps d'algun altre nom que pugui tenir un efecte còmic?
- El teu nom t'agrada prou?

Pàg. 52: Hipocresia

Parlant d'en Julian la mare de l'August diu: "o sigui que és d'aquells nens que es comporten d'una manera diferent davant dels adults que davant de nens? "

La hipocresia és una manera d'actuar per la qual es fingeixen unes idees o sentiments que en realitat no es tenen. En definitiva, és dissimular unes maneres que no són les vertaderes. És una forma de mentida. Exemples d'això són quan diem a algú: quin vestit més bonic mentre pensem que és espantós o quines ganes tenia de veure't després d'haver intentat canviar de vorera.

- Et reconeixes a tu mateix/a havent fet alguna vegada un acte d'hipocresia?

Pàg. 67: "A veure, ¿quines coses importants hi ha?"

Què és important o té interès per a mi?

Com distingim les coses que importen de les coses que no importen? Aquest no és pas un tema fàcil. Alguns pensen que hi ha coses que en si mateixes són més importants que d'altres, i que, si estudiéssim bé les coses, veuríem que podem descobrir les que són més importants. Altres argumenten que, en la naturalesa, no hi ha coses intrínsecament millors o, en general, més importants que d'altres. Totes les atribucions de mèrit o d'importància es basen en objectius humans.

Sinònims de "coses que importen". ¿Quina/es de les expressions següents és/són sinònima/es de "coses que importen"?

- Coses que compten
- Coses que valen molts diners
- Coses significatives
- Coses que tenen conseqüències greus
- Coses distingibles
- Coses distingides
- Coses inusuals
- Coses extraordinàries
- Coses que valen la pena
- Coses valuoses
- Valors
- Coses ideals
- Coses que "aniran bé".

En el text, els alumnes diuen que són importants:

- Les regles, els treballs d'escola
  - Els deures
  - La família
  - Els pares
  - Els animals domèstics
  - El medi ambient
  - Els taurons,
  - Les abelles
  - El cinturó de seguretat
  - Reciclar
  - Els amics
  - Déu
- ✓ En trauries algun? N'afegiries algun altre?
- ✓ Els pots ordenar segons el teu criteri?

Pàg. 69: Preguntes del senyor Browne

- Qui som?
- Quina mena de gent som?
- Quina mena de persona és cadascú de vosaltres?
- No trobeu que és el més important de tot?
- No trobeu que és la pregunta que ens hauríem de fer sempre?
- Quina mena de persona sóc?

Pàg. 67: "P-R-E-C-E-P-T-E!"

Un precepte és una mena de lema, una fórmula que diu el que cal fer. Sol ser una norma de conducta moral, que prové d'una autoritat competent.

Fes una llista de preceptes que coneguis

Pàg. 69: "Coneix-te a tu mateix"

"*Coneix-te a tu mateix*" era el lema que estava escrit a l'entrada del temple de Delfos i que Sòcrates va convertir en la màxima del seu filosofar.

Per trobar la veritat, cal començar per conèixer-nos a nosaltres mateixos. El primer que descobrirem serà la pròpia ignorància. Després serem conscients que cal un esforç de reflexió profunda.

- Diries que tu et coneixes a tu mateix/a?

Pàg. 69: "Precepte del mes de setembre del senyor Browne: "si has de triar entre tenir raó o ser considerat, tria ser considerat"

Ser considerat

La manera de mostrar consideració es ser respectuós. I això va des de la descortesia fins al respecte profund.

Diem que una persona és considerada quan és capaç de tractar les altres persones com a subjectes, com a individus, quan les mira com a persones iguals a ella. La consideració és un sentiment de deferència i cortesia que comporta valorar les persones pel fet de ser-ho. Qualsevol persona, pel sol fet de ser-ho, té dret a ser respectada.

El respecte implica tenir en compte les opinions, les creences i les actituds dels altres, encara que siguin diferents de les nostres; implica que s'admet i accepta la diferència entre les persones.

Preguntes pel diàleg:

1. Pots tenir consideració per una persona que no t'agrada?
2. Pots tenir consideració per una persona que no coneixes?
3. Pots tenir consideració pels altres i no respectar-te a tu mateix?
4. Cal tenir consideració per una persona que no és respectuosa?

5. A qui és més fàcil de tenir consideració a una persona agradable o a una persona desagradable?
6. A qui és més fàcil de tenir consideració a una persona respectuosa o a una persona irrespectuosa?
7. A qui és més fàcil de tenir consideració a una persona feble o a una persona forta?
8. És possible tenir consideració per un mateix i no tenir-ne pels altres?
9. Et sembla que són dignes de consideració tots els éssers humans? Si penses que no, qui creus que no es mereix cap mena de consideració i per què?

Pàg. 84: "Per què haig de ser tan lleig, mare?"

Els conceptes de bellesa i lletjor són molt complexos, ja que estan sotmesos a distincions culturals, de modes, etc. Sovint bonic i lleig és una expressió ambigua.

EXERCICI: Mapa conceptual de "bonic"

Dibuixeu tres cercles concèntrics (haurien d'anar de força gran a petit) i aleshores pregunteu-vos: A quin dels tres cercles aniria cadascuna de les paraules següents? (Pot ser que alguna es pugui situar al mig de dos cercles)

atractiva	estranya	repel·lent	encantadora	gentil
agradable	meravellosa	escaient	adequada	guapa
com cal	correcta	horrible	matussera	preciosa
lletja	horripilant	esplèndida	selecta	senzilla
normal	ben plantada	bella	exuberant	dolça
desagradable	espantosa	graciosa	fastigosa	.....

Pàg. 84: Com soc?

"...Amb aquests ulls mal posats que tinc. Amb aquestes galtes que sembla que me les hagin enfonsat d'un cop de puny. Amb aquesta boca de tortuga."

Sembla que August faci una caricatura de si mateix. Podries també tu fer-te un retrat a base d'elements d'altres animals, plantes u objectes? Com ara "tinc ulls, de peix, boca de pinyó, galtes de pell de préssec, orelles com batents oberts, nas de patata, cabell d'escombra, etc..."

Pàg. 85: Assetjament

"[Els nens] feien una volta gegant per evitar topar amb mi, com si els pogués encomanar algun microbi, com si la meva cara fos contagiosa."

L'assetjament, conegut també amb el nom de *bullying* es produeix quan algú usa el seu poder o superioritat per perjudicar una o més persones. Parlem de "perjudicar" en el sentit d' anul·lar l'autoestima i la personalitat de l'individu assetjat, és a dir, és una pràctica depredadora. L'assetjament, en general, és considerat un *exercici de violència, que es practica de forma sistemàtica i perllongada sobre una persona.*

L'assetjament escolar és un tipus de relació de domini-submissió que comporta el deteriorament psicològic de la víctima i, alhora, el deteriorament moral de l'agressor. És una pràctica depredadora i sol tenir aquestes característiques:

- Se sol donar entre iguals.
- Suposa un abús de poder o desequilibri de força.
- Es repeteix en el temps.
- És intimidadora.

L'assetjament escolar, no és una amenaça aïllada, va més enllà. L'assetjament escolar és una espècie de tortura, sovint metòdica i sistemàtica, que suposa l'existència d'un clar abús de poder, que freqüentment és consumat per un grup. A més, de vegades, ocorre davant el silenci, la indiferència o la complicitat de companys o companyes.

L'assetjament es pot presentar de moltes formes: l'aïllament és una forma d'assetjament.

Representació

Treballar en grups petits per fer una petita representació sobre el tema de l'assetjament. Els participants es divideixen en tres subgrups i preparen una breu representació d'una història d'assetjament. Una vegada ha quedat clara la història tenen 15 minuts per assajar el seu paper i preparar la seva representació del'acte intimidador.

Després en rotllana reflexionem sobre les representacions:

Insultar	Empaitar
Burlar-se	Foragitar
Empènyer	Colpejar
Pegar	Fer entrebancar
Empentar	Llançar objectes
Agafar algun objecte	Molestar
Amenaçar	Injuriar
Escarnir	Atacar
Escopir	Ignorar
Pitjar	Etc.

Se'ls pot preguntar:

- Amb què s'ha inspirat cada grup per fer la representació?
- Són d'històries viscudes, explicades per altres o d'escenes de pel·lícules?

Si ets la víctima

- Si sofreixes assetjament, què creus que has de fer?
- a) Enfrontar-te als teus assetjadors i posar-te al seu nivell.
- b) Acudir a professors, pares o companys per tal que t'ajudin.
- c) Passar del tema fins que s'oblidin de tu.
- d) Altres.

Si la víctima és un altre

- Si veus que un company o companya sofreix assetjament, què creus que has de fer?
- a) Enfrontar-te als assetjadors i defensar el company o companya.
- b) Acudir a professors, pares o companys per tal que t'ajudin.
- c) Passar del tema i oblidar-te'n, perquè no és cosa teva.
- d) Altres.

Pàg. 99: DESITJAR

"No cal dir que vaig adonar-me'n perfectament; l'únic que desitjava era que no se n'adonés la senyora Rubin, perquè no volia que digués res".

Pàg. 106: "Desitjava trobar un forat per on pogués caure: un foradet negre que se m'empassés". Descriu el mateix sentiment que a la pàgina 307, quan diu: "De vegades desitjaria poder portar encara aquell casc d'astronauta que duia quan era petit".

Podem interpretar els desigs com la font dels fins o objectius que ens proposem nosaltres mateixos. Els desigs són fins que sovint estan separats dels mitjans. I és que, quan desitgem alguna cosa, no sempre som capaços d'especificar quins mitjans faríem servir —o quins passos donaríem— per obtenir allò que desitgem. En aquest sentit, els desigs són propers als somnis o a les fantasies.

EXERCICI: Desitjar

Primera part:

Que cadascú expressi un desig a base de completar una de les oracions següents:

- 1 Desitjaria tenir un/a ..... com a animal domèstic.
2. Desitjaria poder viatjar a .....
3. Desitjaria passar unes vacances a .....
4. Desitjaria saber tocar .....

5. Desitjaria poder llegir el llibre titulat .....
6. Desitjaria poder veure la pel·lícula titulada .....
7. Per dinar, algun dia desitjaria menjar .....
8. Desitjaria poder pintar .....
9. Desitjaria que la nostra escola fos .....
10. Desitjaria que la nostra ciutat fos .....
11. Desitjaria que el nostre país fos .....
12. Desitjaria que Europa fos .....
13. Desitjaria que el món fos .....

Pàg. 107: Els nens poden ser molt cruels

“Nen rata. Esguerro. Monstre. Freddy Krueger. E.T. Repugnant. Cara de llangardaix. Mutant. Sé que em diuen de moltes maneres. He estat a prou parcs per saber que els nens poden ser molt cruels”. El tema de la crueltat s’esmenta en distintes ocasions a les pàgines 54, 98, 127, 142, etc.

Crueltat

Ser cruel és danyar, provocar patiment, no tenir pietat. La crueltat es manifesta en violència, agressivitat, abús.

Exercici de recerca. Posa algun exemple de crueltat. Cerca a les notícies del diari o del telenotícies alguna notícia referent a nens que hagin patit algun tipus de crueltat.

Pàg. 107: Monstre

De John Merrit, l’home elefant, es deia que era un monstre i la gent l’anava a veure de manera que es va convertir en un espectacle de fira. Un monstre és una criatura estranya i que fa por i per això mateix s’interpreta que és de poc fiar i maligna pels éssers humans. El terme ve del llatí "monstrare", que significava "ensenyar", perquè eren una cosa digna de veure.

L'experiència de ser diferent

Com ho explica John Merrit:

"Quan jo tenia 13 anys, ella va fer tot el possible per aconseguir que jo sortís a buscar treball. Vaig obtenir una feina a la fàbrica de cigars Freeman i allí hi vaig treballar uns dos anys. Després, la meva mà dreta va començar a créixer, fins que es va tornar tan gran i pesada que ja no vaig poder embullar els cigars, i vaig haver d'anar-me'n. Ella em va enviar per tota la ciutat per buscar treball, però ningú no volia contractar un individu deforme. Quan tornava a casa per

menjar, ella solia dir-me que havia estat vagant i sense buscar feina. Es reia tant de mi, es va burlar i em va menysprear de tal manera, que vaig deixar de tornar a casa a les hores de menjar. Així que em quedava sol pels carrers, amb l'estómac buit, per no tornar i haver d'aguantar les seves befes. Del poc que jo menjava, mitges racions i plats gairebé buits, ella igualment em deia: 'És més del que et mereixes. No t'has guanyat aquest menjar'. Donat que vaig ser incapaç de trobar una feina, el meu pare em va aconseguir una llicència de venedor ambulat i vaig començar a recórrer els carrers, oferint roba i crema de sabates. En veure la meva deformitat, la gent ni tan sols m'obria la porta ni escoltava les meves ofertes. Com a conseqüència de la meva malaltia la meva vida seguia sent una misèria perpètua, de manera que, un altre cop, em vaig escapar de casa i vaig intentar sortir a vendre pel meu propi compte. Aleshores la meva deformitat havia crescut de tal manera que ni tan sols podia recórrer la ciutat sense que les multituds es reunissin al meu voltant i em seguissin pertot arreu".

- Comenta el text, tot intentant posar-te a la pell del protagonista.

VIA

Pàg. 112: “...l’August era especial i tenia necessitats especials.”

Ser especial

Moltes vegades ens apartem de les persones que no es troben dins dels estàndards que solem qualificar de normals. I part del problema rau aquí. La primera cosa que ens hauríem de preguntar és: què és ser normal i què és ser diferent?

És molt clar que generalitzem malament i anomenem normal allò al que estem acostumats, allò que potser és majoritari en el nostre entorn, el que està dins d’una franja que la societat o la moda ha decidit, etc.

El problema és que quan es qualifica algú de normal o diferent, l’adjectiu no s’usa com una descripció, com si fos una estadística, sinó que habitualment hi ha un element pejoratiu. S’entén que el que no és “normal”, és dolent. Que el millor que podem fer o ser ha d’estar dins la “normalitat”.

Busca algun altre adjectiu per qualificar aquestes situacions:

- Ha estat un dia especial
- Serà una festa especial
- Quin estiu tan especial!
- Aquest és un llibre especial
- Es un amic molt especial
- Tenir una cara especial

Com acostumes a qualificar les situacions que vius de manera "especial"

Com:

Nou	Insòlit
No ordinari	Fantàstic
Interessant	Que val la pena
Que surt de la rutina	Extraordinari
Meravellós	

Per a tu, què és alguna cosa especial?

Necessitats especials:

- Quan veus una persona amb problemes et poses al seu lloc?
- Què fas per posar-te al "lloc d'un altre"?
- Quan has tingut algun problema (t'has trencat una cama, has caigut, etc. ...), els altres t'han tractat bé?
- Tractes els altres com t'agradaria que et tractessin a tu?
- Et tracten els altres millor que tu els tractes a ells?
- Creus que pots tractar millor les persones del que vens fent fins ara?
- En què consisteix, segons tu, tractar bé a algú?

Escriu entre 3 i 5 regles que creguis imprescindibles per tractar bé algú. Després seran discutides pel grup.

1	
2	
3	
4	
5	

Pàg. 117: "Era horror. Repugnància. Por."

Hi ha moltes paraules per descriure l'expressió dels ulls de la gent .

- Pot ser que es donin aquests conceptes quan parlem de mirar o veure un ésser humà?
- T'imagines a tu mateix/a en una situació que fessis horror, repugnància i provoquessis por?

Pàg. 119: Mort

Diu Via: "...quan van arribar a l'hospital l'àvia ja se n'havia anat."

Expressió que indica absència i en aquest cas l'absència definitiva: la mort. Pot ser que alguns dels alumnes no estiguin interessats en el tema però potser per uns altres sigui profitós tenir l'oportunitat de dialogar entre ells sobre la mort i el morir-se. Cal tenir cura a l'hora de tractar el tema, perquè hi ha persones que tenen conviccions molt fortes sobre aquesta qüestió.

Fes una breu redacció indicant què li diries a la Via, si fos amiga teva. A l'hora de preparar la redacció, tingues en compte les preguntes següents:

1. Li hauries dit que la mort no és important?
2. Li hauries dit que la pena no és important?
3. Li hauries dit que consolar una persona entristida és inútil i innecessari?
4. Li hauries dit que qui hi ha perdut és la seva avia i no ella?
5. Li hauries dit que aquesta experiència la farà una persona millor i més forta?

6. Li hauries dit que la seva avia potser no s'hauria mort si hagués rebut assistència mèdica amb més rapidesa?
7. Li hauries dit que això potser no hauria passat en una societat que hagués funcionat millor?

Pàg. 121: Descripció del rostre d'August

"Té els ulls un parell de dits més avall d'on els hauria de tenir, gairebé ja a la galta. Els té molt inclinats avall fent un angle molt exagerat, gairebé com si algú li hagués fet dos tallets diagonals a la cara; l'esquerre clarament més avall que el dret. Els té sortits enfora, perquè la cavitat ocular no és prou fonda per encabir-los. Les parpelles superiors sempre estan mig tancades, com si estigués a punt d'adormir-se. Les inferiors li pengen tant que sembla que hi hagi una cordeta invisible que les tiba cap avall. Se li veu perfectament el vermell de dintre dels ulls, com si estiguessin girats del revés. No té ni celles ni pestanyes. El nas és massa gros en proporció a la cara, i una mica de patata. Als laterals del cap, allà on hi hauria d'haver les orelles, sembla com si li haguessin fet un plec amb unes alicates gegants i li haguessin deixat la part del mig de la cara enfonsada. No té pòmuls. Té dos plecs molt marcats que li baixen des del principi del nas fins a la boca i que fan que sembli com de cera. Hi ha gent que es pensa que s'ha cremat en un incendi. Sembla que les faccions se li estiguin desfent, com els regalims de cera que es fan a les espelmes. Les múltiples operacions que li han fet per corregir-li el paladar li han deixat unes quantes cicatrius al voltant de la boca. La que més es nota és un tall profund i dentat que li va des de la meitat del llavi superior fins al nas. Les dents de dalt les té petites i molt separades. Té una sobremossegada severa i unamandíbula molt més petita del normal. La barbata la té petitíssima. Quan era molt petit, abans que li implantessin un tros d'os dels malucs a la mandíbula inferior, no en tenia gens, de barbata..."

A partir d'aquesta descripció et fas una idea de com és la cara d'August?

Pàg. 124:Créixer

"Quan era petit molt bé. Però ha arribat un moment que ha de créixer."

Els humans constantment ens anem transformant i anem canviant i la vida té un cicle que ens porta a créixer, a madurar i a morir. Els qui més canvien, però, són els infants, que passen de ser dependents a fer-se autònoms. Reflexionarem un xic sobre el créixer i com canviem.

CANVIAR I CRÉIXER

a). Busca un a foto de quan eres petit/a. Fes-ne una fotocòpia i enganxa-la a Foto 1

Foto 1

Foto 2

Foto 3

--	--	--

Observa i recorda amb atenció:

Com era jo als .... anys?

Per què he escollit aquest retrat?

Com em recordo?

Què passava en aquest moment?

On era?

Qui em va fer la foto?

Com em sentia?

Realment em veia així?

Sóc la mateixa persona?

Què diu aquesta fotografia de mi?

b) Fes-te una foto avui mateix amb la mateixa posició i, si pots, la mateixa situació que l'anterior i enganxa-la a Foto 2. Pregunta't

Com sóc ara?

Què hi ha de diferent?

Què ha canviat en mi?

Ets diferent només per fora o també per dins?

Què es conserva de tu si compares les dues fotografies?

En què noto aquests canvis?

M'agrada haver canviat?

Preferiria ser com abans?

c) Per al tercer requadre (Foto 3) busca alguna representació semblant a les anteriors, però de com t'agradaria ser: pot ser un a foto d' algú que per a tu sigui un model, pot ser una invenció, un collage, un dibuix, etc.

Aquesta seria la foto que m'agradaria veure d'aquí a 20 anys?

El canvi és només exterior?

Què hauria de canviar en el meu interior per arribar a ser així?

Estic disposat/ada a convertir-me així?

Què té de bo o desitjable aquest personatge?

Creus que ho pots aconseguir?

Pàg. 126: "No ho deia amb mala intenció,..."

Pàg. 35: " El que més mola dels nens petits és que no diuen les coses amb mala intenció, encara que de vegades sí que diguin coses que et fan mal."

Pàg. 65: "...potser el Julian no ho havia dit amb mala intenció."

Pàg. 72: "Jo sé que aquell nen no ho deia amb mala intenció."

Pàg. 264: "...no porten bones intencions."

PLA DE DISCUSSIÓ: INTENCIONS MALÈVOLES I BENVOLENTS

1. Què significa l'expressió: "De bones intencions, l'infern n'és ple"?
2. Hi ha alguna diferència entre les teves intencions i el resultat de les teves accions?
3. Hi ha alguna diferència entre les teves intencions i els teus objectius?
4. Hi ha alguna diferència entre les teves intencions i els teus desigs?
5. Pot ser que la nostra intenció sigui bona però els resultats siguin perjudicials?
6. Si algú, sense voler, et salvés la vida, li ho agrairies?
7. Si algú, per la seva feina (perquè és bomber o vigilant) et salvés la vida, li estaries agraït?
8. Què és pitjor: fer una promesa a un amic i no complir-la, o no prometre de donar a un amic l'ajut que necessita, tot i haver-ho pogut fer fàcilment?

Pàg. 133: Humor negre i sarcasme

"...com si li hagués fet la pregunta més absurda del món.

–I per què havien de ser desagradables? –va dir.

Era el primer cop a la vida que li sentia un comentari sarcàstic. No feia per ell."

Humor negre es diu d'aquelles situacions que normalment són serioses però que es tracten en un to de burla, amb humor.

El sarcasme és una burla malintencionada i descaradament disfressada, ironia mordaç i cruel amb que s'ofèn o maltracta algú o alguna cosa.

Altres moments :

Savana li diu a Summer: "Suposo que a ell no li cal posar-se careta, a Halloween, ¿oi? –va afegir."

- Pots posar un exemple d'humor negre i de sarcasme?

Pàg. 134: En Christopher el seu millor amic. El millor amic/amiga

De quina manera descriuries el teu millor amic o amiga? Procura explicar-ne les afeccions, les qualitats i també els defectes.

Fes un recorregut per la vostra història: com us vàreu conèixer, com heu seguit mantenint la relació, quins projectes conjunts de futur teniu?

Pàg. 135: “Em va dir que la prova més dura que pot passar l’amistat és l’institut.”

Pàg. 157: “Estic intentant parlar amb tu dels teus amics. Fes el favor de deixar tranquils els meus.

–Però si ja no sou amigues.”

L'amistat és un concepte ric que descriu una relació, que pot ser extremament important en el desenvolupament personal i social dels estudiants i que afectarà la seva autoestima.

Parlar-ne pot ser d'ajut per comprendre el seu abast i la dimensió que pot adquirir.

L'amistat és, en essència, una relació entre iguals. Fins i tot, si tenen condicions econòmiques i socials diverses, poden ser amics, però només si es troben com dues persones independents, amb igual poder i dignitat.

Aristòtil, que va dedicar molta atenció a aquest tema, remarca algunes característiques d'aquesta peculiar i reconfortant forma de relació:

- . L'amistat consisteix en voler el bé de l'amic.
- . L'amistat suposa una relació d'igualtat.
- . L'amistat més que un sentiment és un hàbit que es fortifica amb el temps.
- . L'amistat suposa una certa comunitat, és a dir, relació freqüent i intercanvi d'opinions.
- . L'amistat implica sentiments i compromisos de fidelitat, lleialtat i solidaritat.

QUÈ ÉS UN AMIC?

1. Explica de quina manera va néixer l'amistat que tens amb algú:

.....
 .....

2. D'aquesta relació, tria i assenyala les coses que et sembla que tu dones als teus amics; pots afegir-hi altres coses:

- Ajudar a fer la feina de classe.
- Els deixo copiar la feina.
- Anem junts a llocs que ens agraden a tots dos.
- Sempre vaig on ell/ella vol.
- Li regalo coses pel seu sant i aniversari.
- El/la convido a casa meva.
- Li dono diners.
- Guardo els secrets que em confia.
- L'escolto quan està trist i enfadat.
- No l'escolto quasi mai, quasi sempre li explico jo les coses.
- L'aconsello si em pregunta sobre alguna cosa que ha de decidir.

- Li explico les coses que em preocupen.

.....
.....
.....

Pàg. 142: Arbre de família

La Via parla dels seus avantpassats i sembla un xic complicat. Intentem de fer un arbre genealògic amb les dades que ens dóna:

Part de pare

Ela avis de l'avi van fugir de la persecució jueva i van anar a Nova York
Els pares de l'àvia van fugir dels nazis i van anar a l'Argentina els anys 40.

Els avis es van conèixer a Nova York ... i van tenir en Nate i Oncle Ben

Part de la mare

Prové de Brasil. L'àvia i Agosto se'n van anar a viure a Boston i van tenir a Isabel (+ Nate) i a Kate (+ Oncle Porter)

Pots aprofitar per fer el teu propi arbre genealògic

Un arbre genealògic és una representació gràfica que exposa les dades genealògiques d'un individu en una forma organitzada i sistemàtica, sigui en forma d'arbre o taula. Intenta fer l'arbre genealògic de la teva família fins als besavis si pots. T'oferim uns quants models en alguns webs:

Pàgines on trobaràs models d'arbres genealògics:

http://www.abueling.com/ejemplos_arbol_genealogico.htm

Como hacer un árbol genealógico con ayuda de Internet:

http://www.entelchile.net/familia/tercera_edad/arbolgenealogico/arbol_genealogico.htm

Al final s'exposen les fotocòpies de cada arbre i es comparen els diferents arbres per veure qui ha pogut arribar més lluny i qui s'ha quedat a dues generacions. Preguntar-se el per què.

Pàgina 144: Diu Via:

"Si mai tinc fills, hi ha una possibilitat entre dues que els passi aquest gen defectuós. Això no vol dir que surtin amb la mateixa cara que l'August, sinó que seran portadors d'aquest gen que l'August ha heretat per partida doble i que ha contribuït a fer-lo com és. Si em caso amb algú que tingui aquest mateix gen defectuós, hi ha una possibilitat entre dues que els nostres fills siguin portadors del gen i tinguin un aspecte completament normal, una possibilitat entre quatre que no siguin portadors del gen, i una entre quatre que siguin com l'August. Si l'August té fills amb algú que no tingui el gen, hi ha el cent per cent de probabilitats que els fills heretin el gen, però un zero per cent de probabilitats

que l'heretin per partida doble, com l'August. Això vol dir que segur que seran portadors del gen, però que poden ser completament normals. Si es casa amb algú que tingui el gen, els seus fills tindran les mateixes possibilitats que els meus."

- A quina conclusió creus que pot portar una reflexió com aquesta?

Pàgina 145

"Hi ha moltíssima gent, darrere paraules com «mosaicisme de la línia germinal», «reordenament cromosòmic» o «mutació retardada»."

- Si tens curiositat, busca qui i què hi ha darrera d'aquestes expressions.

Pàg. 145: "Moltíssims bebès que no arribaran a néixer mai, com els meus."

- Com t'expliques aquesta frase que tanca el capítol?
- Perquè Via diu que no tindrà fills?
- Si es fa un examen genètic pot saber si és portadora del gen responsable?
- En el seu cas, tu què faries?

Pàg. 148: "L'àvia es va morir la nit abans de Halloween."

Mort de l'àvia

EXERCICI: QÜESTIONS SOBRE EL MORIR

	Acord	Desacord	?
1. Que algú es mori em sembla una injustícia			
2. Cal resignar-se, perquè tots hem de morir			
3. Morir és un acte de justícia, perquè tots hi hem de passar			
4. Quan algú es mor, sento molta ràbia			
5. Quan algú a qui estimo es mor, em sento molt trista i dolorida			
6. Em consola saber que altra gent sent el que jo sento			
7. No sé com consolar un amic quan se li mor algun parent			
8. No m'agrada pensar sobre la mort. Prefereixo pensar sobre la vida, treure partit de tot el que estic fent aquí i ara.			

Pàg. 148: "El dia de Halloween em vaig despertar molt trista pensant en l'àvia i em van agafar ganes de plorar."

Els sentiments formen part de l'univers ètic. Aquí no es tracta de fer una anàlisi en profunditat però sí de comprendre a què respon un sentiment de disgust i familiaritzar-se amb les distintes situacions que el provoquen.

EXERCICI DE RECERCA

Buscar en l'obra d'algun pintor o fotògraf alguna imatge que representi una expressió de dolor. L'observarem i opinarem sobre com es deu sentir el personatge, el tipus de situació que representa. Intentarem posar-nos a la pell de la persona que pateix, procurant simpatitzar amb el que li passa, quins pensaments té i com està d'ànim. Com exemple, podem explorar les imatges que Picasso va fer com a preparació per al Guernika.

EXERCICI DE REPRESENTACIÓ

En petit grup imagineu tres escenes que representin situacions de dolor intens com tres "esquetxos" teatrals. Quan els tingueu ben travats, representeu-los davant la classe i procureu que els altres endevinin els motius i les causes.

Pàg. 149: El dol

Nomenem dol al temps i a l'espai necessaris per adaptar-se després d'una pèrdua. Quan parlem del dol per una mort ens referim al buit, a l'enyor, al dolor que aquesta mort comporta.

Quant més unit emocionalment s'estigui amb la persona morta més fortes seran les sensacions, reaccions i sentiments que experimentem. Hem de tenir en compte que a més del dolor cal sumar-hi l'absència i, per tant, l'adaptació a una nova situació i als canvis que inevitablement es donaran.

Cal viure les emocions i poder expressar els sentiments. Cada dol és únic i no hi ha receptes, sorgeixen multitud d'emocions com tristesa, angoixa, solitud, apatia, ràbia, por, culpa, enyorament, ... poc a poc i al llarg d'un temps, alguns experts fixen aproximadament en un any o any i mig, anirà minvant.

Com expressen el seu dol?

- Creus que la reacció de Via és enraonada?
- Creus que plorar ajuda a expressar el dol?
- No sentir dol és senyal d'indiferència?
- Hi ha algun consol pel dol?
- Què creus que es pot fer per minorar el dolor?

Com podem ajudar algú que està de dol?

- Parlant-li tota l'estona
- Distraient-lo/la.
- Fent bromes.
- Estant al seu costat en silenci.
- Intentant que no hi pensi.
- Deixant que plori.
- Evitant que plori.

Pàg. 155: Tu no ets dels que abandonen li diu Via a l'August quan està decidit a no tornar a l'escola.

Tenir valor i coratge. Ser valent

La valentia és una actitud que comporta dominar les nostres pors i sobreposar-nos a l'adversitat. En alguns moments de la vida, sense valentia, per conformisme o passivitat, podríem prendre decisions equivocades.

Ser valent no és senzill, perquè la valentia significa responsabilitzar-nos de les conseqüències dels nostres actes i acceptar els nostres errors. El nen o nena que admet davant els seus pares que va ser ell o ella qui va trencar la finestra del veí, que admet que ha pegat a un altre, que accepta que no es porta correctament són infants que tenen la força d'acceptar el seu error i d'afrontar-ne conseqüències.

Qui és valent?

- Una persona que defensa el feble,
- Una persona que admet els seus errors,
- Una persona que afronta les conseqüències dels seus actes,
- Una persona que no calla quan sap que alguna cosa està malament,
- Una persona que lluita pel que creu.

Comenta aquests pensaments:

- Cal ser molt valent per a reconèixer els errors propis, els aliens es reconeixen de seguida.

- La valentia consisteix a ser forta per a tot el que s'ha d'enfrontar en la vida.
- Ser valenta no consisteix en no sentir por, sinó en sentir-la i així i tot continuar endavant.
- Ser valent és lluitar pel que creus.

Pàg. 153: Enfadar-se

“–L’odio! –de cop i volta es va enfadar i va començar a clavar cops de puny al coixí–. L’odio! L’odio! L’odio! –cridava amb totes les seves forces. Jo em vaig quedar callada. No sabia què dir. Estava molt dolgut i furiós.”

Enfadar-se

Tots ens empipem amb altres persones, de tant en tant. Empipar-se no és dolent, és important, però, saber què és el que ens molesta i fer-ho saber als altres.

Quan els nens petits s'empipen, poden pegar-se, donar-se puntades o xisclar-se. Això vol dir que no tenen molt d'autocontrol i poden no haver après, encara, que està malament pegar a l'altra persona quan un està empipat. Però, quan creixen i aprenen a utilitzar paraules, saben que és millor parlar que pegar, donar puntades o xisclar quan un està empipat. Aprenen a expressar els seus sentiments verbalment, és a dir, amb paraules. Per descomptat, les paraules que empren quan estan empipats poden ser més fortes o dures de l'habitual, però no cal que siguin menyspreadores o insultants. Pots dir-li a una persona que està empipat sense deixar-la pel terra ni insultar-la. Pots expressar com et sents amb sinceritat sense ser mal educat.

Però de vegades et domina l'empipament i pots arribar a perdre l'autocontrol. Quan perds els estreps, pots dir coses desagradables, insultar, empènyer. Però després probablement t'adonaràs que, fins i tot encara que tinguessis dret a empipar-te, no t'has comportat correctament. Serà llavors quan, sense cap dubte, hauries de disculpar-te.

EXERCICI: Mapa conceptual d'enfadat

Amable	Enutjat	Encantat	Irritat	
Ressentit	Assossegat	Enfurismat	Emmurriat	Rabiós
Indignat	Calmat	Incomodat	Alegre	Empipat
Irat	Disgustat	Destrossat	Frenètic	Satisfet
Furiós	Molest	Cansat	Tranquil	Rabiüt
Reposat	Furibund	Colèric	Exasperat	Content

Amoïnat   Fastiguejat   Arravatat   Enrabiad   Ofès

NO ENFADAT   ?   ENFADAT

Pàg. 156: Argumentar

“–Però és un disbarat, August! –vaig insistir amb totes les meves forces mentre li tornava a treure el còmic de les mans–. Has de tornar a l’escola. Tothom odia l’escola, en algun moment. Jo també l’odio, a vegades. Odio les amigues, a vegades. Són coses de la vida, August. Tu vols que et tractin com una persona normal, oi? Doncs això és normal! Tots hem d’anar a l’escola, encara que de vegades tinguem dies dolents, entesos?”

- Molt bé, tems raó –vaig dir-. Però això no és un concurs per veure qui s’ho passa pitjor. Aquí la qüestió és que hem d’aguantar els mals dies. I el que has de fer ara, tret que vulguis que et tractin com un nen petit tota la vida o com un nen amb necessitats especials, és empassar-t’ho i tirar endavant.”

Bons i mals raonaments

Valora les distintes raons que aporta Via perquè August no deixi l’escola.

Vegem-les per parts:

Vols ser com tots els altres nens?

Els altres nens van a escola

Per tant, ...

Tenir un dia dolent a l’escola no significa claudicar

Tots tenim dies dolents a l’escola

Per tant, ...

Vols ser tractat com un nen petit ?

Els nens petits no aguanten els mals dies

Per tant, ...

A l’escola cal empassar-se coses

Si no te les empasses ets de necessitats especials

Per tant, ...

Dir quins són bons arguments i quins no.

SUMMER

Pàg. 163: Prejudicis

“Hi ha nens que vénen i em pregunten per què em faig tant amb «l'esguerro». Són nens que gairebé ni el coneixen. Si el coneguessin, no l'anomenarien així. –Perquè és un nen molt simpàtic! –dic jo sempre.”

Un prejudici és una creença o valoració que hom fa de forma precipitada i sense una base certa però que ens influeix i condiciona el nostre punt de vista.

Un prejudici és, etimològicament, un judici-previ. En general, els prejudicis s'han considerat de manera pejorativa, entenent-los com a creences no fonamentades o com a actituds no raonades, basades en intuïcions i conjectures i sense tenir un coneixement complet de la persona o la situació.

Els prejudicis poden ser cognitius (i llavors distorsionen la realitat i ens la fan percebre d'una manera determinada), afectius (lligats a allò que agrada, poden manifestar-se en el rebuig a determinats grups socials o conceptes sense un autèntic coneixement) i conatius, que porten l'individu a actuar d'acord amb els seus valors o ideals.

Assenyala les afirmacions que et semblin prejudicis i les que no: P NP

1. La persona presumida és frívola i superficial.
2. Tots els fills de pares separats han d'anar al psicòleg.
3. Les persones de pell fosca són més boniques que les pàl·lides.
4. Els pares que compren joguines bèl·liques són uns irresponsables.
5. La gent amb diners és més feliç que qui no en té.
6. Portar texans significa tenir poca personalitat.
7. Una persona que ha estat a la presó no és de fiar.
8. Qui té una cara estranya ha de ser estrany.

JACK

Pàg. 197: Amics i desencís

L'amistat és una forma d'estimació que implica el respecte per la llibertat de l'altra persona i que comporta delicadesa i plaer. No hi pot haver una veritable amistat sense afecte i sense respecte. No totes les nostres relacions es converteixen en amistats, en un sentit estricte; tenim coneixences que no passen de ser companys o companyes, col·legues, coneguts, amb les quals no establim lligams especials.

- Pots distingir entre un amic, col·lega, conegut o company?

Pàg. 203: "El precepte de desembre del senyor Browne va ser: La fortuna somriu els audaçs."

L'antídot contra la por és el coratge, l'audàcia. La paraula coratge prové del llatí *cor* i vol dir tenir valor o ànim per suportar els inconvenients que se'ns presentin i per fer valer les nostres intencions, projectes, idees, queixes, etc... És una virtut i com a tal pot ser desenvolupada per l'educació i pel treball personal amb un mateix. Caldria reivindicar-la, perquè la societat del nou mil·lenni necessita ciutadans amb coratge per millorar el món. Per això, proposem aquesta reflexió.

Reflexionar sobre la por

Fem un diàleg a la classe seguint algunes d'aquestes qüestions:

1. És la por un sentiment evitable?
2. És la por un sentiment desitjable?
3. És la por un sentiment desitjable en algun moment?
4. De què serveix tenir por?
5. Què és el contrari de tenir por?
6. Tenir por és ser un covard?
7. Es pot tenir por i alhora ser valent?
8. Es pot no tenir por i alhora ser un covard?
9. Pot ser que tinguem pors que no coneixíem?
10. Pot ser que tinguem por i que no ens n'adonem?
11. Quines conclusions podem extreure sobre la por?

Comentar aquestes frases:

- La covardia és una expressió de por.
  - Viure amb por és viure a mig fer.
  - Una ment amb por és aquella que es debat entre la bogeria i el seny.
  - La por és l'excusa per a no intentar-ho.
- Hi ha una dita catalana que diu: "la por guarda la vinya". Pots explicar què vol dir?

No es parla directament de consolar, però és un sentiment molt present al llarg de la lectura, ja que en moltes ocasions els protagonistes se senten confortats

Pàg. 213

"Jo ja estava plorant a llàgrima viva, però així que la mare m'ha posat un braç a sobre he començat a sanglotar com un desesperat."

També a pàgina 83: "No em feu dir per què, però de cop i volta vaig començar a plorar. La mare va deixar estar el llibre i em va embolcallar amb els seus braços. No semblava gens estranyada de veure'm plorar.
-No passa res -em va dir molt fluixet a l'orella-. Tot anirà bé."

Consolar

No es parla directament de consolar, però és un sentiment molt present al llarg de la lectura, ja que en moltes ocasions els protagonistes se senten confortats.

Consolar és una forma de pràctica moral. No acostuma a ser una cosa de la qual es parli. Més aviat és una cosa que es fa, tal com passa amb confortar. Què comporta l'acció de consolar? Exigeix que la persona que consola tingui els mateixos sentiments que la persona que és consolada? La persona que consola hauria d'entendre la naturalesa del sofriment de l'altra persona? Ha de ser comprensiu el consolador? Del fet que una persona sigui comprensiva, se'n pot concloure que ho farà bé, de consolar? Del fet que una persona no sigui comprensiva i sigui insensible, se'n pot concloure que ho farà malament, de consolar?

EXERCICI: CONSOLAR

¿Quins dels casos següents diries que són exemples de consolar?

En Cesc està malalt al llit.

- a. La Roser visita en Cesc i parla de tota la gent que ha tingut la mateixa malaltia que ell.
- b. En Sigmund visita en Cesc i parla de tota la gent que ha tingut malalties i se n'ha sortit.
- c. La Mireia visita en Cesc i procura demostrar-li que tota la seva malaltia és psicològica.
- d. En Gerard visita en Cesc i li parla dels plans que té per participar en el concurs

d'escacs.

e. La Montse visita en Cesc i li diu que ho sent molt per ell.

f. La Tonia visita en Cesc i li demana que l'ajudi a fer els problemes de matemàtiques.

g. En Vicens visita en Cesc i li parla de la seva afecció: els mòbils.

Pàg. 222: "De fet, vaig pensar que els serviria per aprendre un parell de coses sobre l'empatia, l'amistat i la lleialtat".

Empatia

L'empatia és una actitud moral que consisteix en compartir l'experiència d'una altra persona.

Joc de bloqueig. Per comprendre l'altre no hi ha millor remei que posar-se en el seu lloc. Ara assajarem un joc i intentarem saber com se sent la persona rebutjada. El grup o una meitat del grup fa una rotllana compacta i un company o companya des de fora vol entrar al cercle i els altres li ho impedeixen. Una vegada intentat, esdialoga sobre com s'han sentit tant els rebutjats com el grup de la rotllana.

L'amistat

Epicur, un filòsof grec del segle III aC, considerava que «de tot el que la saviesa proporcionava per donar plena felicitat a la vida, el més important és, de molt, el benefici de l'amistat». També Aristòtil, un filòsof del segle IV aC, considerava que sense l'amistat no valia la pena viure. Per a ell no era únicament una cosa necessària sinó també agradable i bella: «L'amistat és allò més necessari de la vida; sense amics ningú no voldria viure, encara que posseïs altres béns», deia. Per cultivar l'amistat calen uns quants requisits. El primer de tots és voler-la. Els altres són la sinceritat, la confiança i la lleialtat. Si no estem disposats a ser sincers i a confiar en la sinceritat dels altres, i si no hi ha lleialtat recíproca, podrem parlar d'una relació més o menys estable, però no d'una veritable amistat.

Lleialtat

És lleial qui no enganya ni traeix els altres, qui guarda fidelitat. Alguns filòsofs han pensat que la lleialtat pot ser una virtut molt positiva i una de les més importants, quan considerem la nostra existència com a éssers socials.

El sentit de la lleialtat

Digues si estàs d'acord (A), en desacord (D) o no ho saps (?) amb les següents formulacions de lleialtat. I raona, en cada cas, la teva resposta.

A   D   ?

Josep: "Lleialtat és mantenir la paraula d'honor."

Ernest: "Lleialtat és ser fidel al teu jurament."

Gracia: "Lleialtat és no trencar les teves promeses."

Verònica: "Lleialtat és obeir la llei."

David: "Lleialtat és honorar els teus compromisos."

Boris: "Lleialtat és tenir confiança."

¿Com formularies la teva pròpia definició de lleialtat?

Pla de discussió: Lleialtat i reciprocitat

En quines circumstàncies és adequat que la lleialtat sigui recíproca i en quines circumstàncies no és adequat? Potser podem fer una mica de llum en aquest problema si discutim les qüestions següents:

1. És adequat que els amics siguin lleials els uns als altres?
2. És adequat que una parella sigui lleial l'un a l'altre, o està bé que l'un sigui lleial i l'altre no?
3. És adequat que els camarades siguin lleials els uns als altres?
4. És adequat que els companys de classe siguin lleials els uns als altres?
5. És adequat que els germans i les germanes siguin lleials els uns als altres?
6. És adequat que els fills siguin lleials als seus pares, però innecessari que els pares siguin lleials als seus fills?
7. És adequat que els nens siguin lleials amb els seus animals domèstics, però acceptable que els seus animals domèstics no els siguin lleials?
8. És adequat que els ciutadans siguin lleials al seu govern, però correcte que el seu govern no els sigui lleial?
9. La gent sobre la qual s'exerceix l'autoritat ha de ser lleial als que tenen autoritat, però no a la inversa?

Pàg. 228/ 233 / 234: L'assetjament

"Però després va passar el mateix que el dia abans: quan van cridar la nostra taula, van anar a buscar el menjar i després se'n van anar cap a l'altra punta del menjador. (234)"

A vegades, l'assetjament escolar consisteix en que un grup d'estudiants s'aprofiten i aïllen un alumne en particular i es guanyen la lleialtat dels curiosos que volen evitar convertir-se en la pròxima víctima. L'assetjament es pot presentar de moltes formes, simplificant un xic parlem de:

- Assetjament directe: es mostra de forma visible i directa, manifestant-se amb agressions físiques violentes, com cops, empentes, etc. i també en situacions d'agressió no verbal (perseguir, pressionar, fer malbé o robar pertinences...) o verbal, com l'insult, comentaris desagradables, etc. Accions que es fan de forma reiterada.
- Parlem d'assetjament indirecte quan es produeix l'exclusió i aïllament o també missatges i notes ofensives, amenaces, etc. Aquest aïllament s'aconsegueix mitjançant tècniques variades que inclouen: difondre rumors, rebutjar el contacte social amb la víctima, amenaçar els amics, fer

crítiques de la persona al·ludint als seus trets físics, grup social, forma de vestir, religió, raça, discapacitat, etcètera.

En diem indirecte perquè no hi ha cap maltractament físic, sinó que pot tractar-se de procediments subtils que afecten psicològicament el subjecte.

Tots dos tipus d'assetjament són molt perillosos, però tot i que el físic pot fer més impacte, el verbal o psicològic pot ser pitjor a llarg termini, perquè queda amagat i sembla que depèn més de la sensibilitat de la víctima.

Qui hi participa?

L'agressor i l'agredit, que solen tenir perfils força ben descrits ja per la psicologia, però també són protagonistes els companys que fan d'espectadors muts.

Per què no diuen res els companys quan veuen algun acte d'assetjament? Doncs, generalment temen defensar a la víctima per la possibilitat de passar a ocupar el seu lloc. Molts es diverteixen davant la humiliació d'un company, també poden sentir que l'agressor fa allò que ells mateixos no s'animen a fer.

Comentar les escenes de la pel·lícula *Bullyng* on es mostra l'assetjament o bé ajudar-se d'aquestes filmacions del Youtube:

a) Bullying

<http://www.youtube.com/watch?v=xKpiUMVS1I8>, 2:23'

b) No a l'assetjament:

http://www.youtube.com/watch?v=h_yjgOzD6Bw 2:49'

Actituds sobre el bullying

Comenta aquestes imatges:

Digues quines d'aquestes frases són iròniques i per què:

1. Ja veig que pateixes molt (i no li cau ni una llàgrima).
2. Avui si que hem passat gana diu un convidat després d'un gran àpat.
3. D'això se'n diu un bon dia d'estiu exclama algú sota un xàfec en ple mes d'agost.
4. Vols dir que cal anar tan de pressa comenta algú al conductor lent.
5. Com que soc tan prim gasto una talla petita diu algú ben greixat.
6. Ara si que ens hi veurem exclama algú en marxar la llum.

JUSTIN

Pàg. 255: "...fa coses guapíssimes..."

Hi ha persones que ens sedueixen per algunes de les seves qualitats. En aquest cas Justin parla de les habilitats manuals de Via. Via, però, és també una persona admirable en algun altre sentit.

Qualitats que admiro

Fes una llista de les qualitats que admires d'una persona

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....
- e).....

Una vegada feta, marca amb un signe + les qualitats que creus que tu posseeixes i el signe * les que t'agradaria aconseguir. Serà fàcil aconseguir les qualitats que no tens?

Pàg. 255: "...és supercreativa..."

La **creativitat** és la capacitat mental que permet associar idees de manera nova o inventar objectes i solucions originals als problemes amb què s'enfronta. És la qualitat de produir respostes originals als problemes plantejats. La creativitat s'associa amb la imaginació i el pensament divergent, ja que sovint sorgeix del dubte, de replantejar un assumpte des de diferents angles.

D'una persona creativa diem que posseeix..... Marcar aquelles qualitats que creiem que van associades a l'esperit creatiu, aquelles que no hi estan associades necessàriament i aquelles que en són ben contràries.

	Creatiu	No creatiu	Contràries
• <i>Confiança en si mateix</i>			
• <i>Tenacitat</i>			
• <i>Rutina</i>			
• <i>Flexibilitat</i>			
• <i>Sentit del ridícul</i>			
• <i>Percepció aguda</i>			
• <i>Alta capacitat d'associació</i>			
• <i>Imaginació</i>			
• <i>Capacitat crítica</i>			
• <i>Curiositat intel·lectual</i>			
• <i>Profunditat</i>			
• <i>Rigidesa</i>			
• <i>Originalitat</i>			

--	--	--

Pàg. 256: Models de família

“no estic acostumat a ser el centre d’atenció, francament. Els meus pares no tenen ni idea de què vull fer a la vida. No em pregunten mai res. Mai no parlem així. ”

Sociològicament, una **família** és un conjunt de persones unides per llaços de parentiu. En el cas d’August es tracta d’una família tradicional: pare, mare i fill, sense germans.

Si bé el tipus de família varia en funció de la cultura i l’època, en aquest cas ens topem amb una família clàssica. En els països occidentals es considera nucli familiar les persones que viuen de manera estable en una mateixa casa, acostuma a haver-hi una relació d’estimació i dependència entre els seus membres. En alguns casos l’aspecte de consanguinitat és important però en altres no.

EXERCICI: COMUNICACIÓ ENTRE GENERACIONS

Digues com classificaries els temes següents: coses que ni jo ni els meus pares no volem discutir (ND), coses que jo vull parlar amb els meus pares, però que ells no volen discutir amb mi (D amb pares), coses que els meus pares volen discutir amb mi, però que jo no vull discutir amb ells (D amb mi), coses que tant els meus pares com jo volem discutir (D).

	ND	D amb pares	D amb mi	D	?
1. Sobre política					
2. Dels meus amics					
3. Amb quin/a noi/a surto					
4. De diners					
5. D’esports					
6. Cotxes					
7. Dels parents					
8. D’animals					
9. De menjar					
10. Del passat					
11. Del futur					
12. De la meva salut					
13. De la seva salut					
14. De què faig quan estic sol/a					
15. De l’escola					
16. De la universitat					
17. De delictes					
18. D’amor					

Pàg. 258: T'estimo

"A la família de l'Olivia es diuen «t'estimo» cada dos per tres. Ni me'n recordo, de l'últim cop que m'ho va dir algú de la meva família."

Expressar sentiments

L'aprenentatge de les emocions es realitza fonamentalment en la família. L'estimació dels pares cap als fills i a l'inrevés és una via vital per l'inici de comprendre i sentir les emocions. Aquest aprenentatge emocional es va manifestant en tot allò que els pares diuen i fan, també en els models que ofereixen per afrontar els seus propis sentiments.

Qüestions:

1. Què et fa més feliç estimar o ser estimat?
2. Que et fa patir més no ser estimat per algú que voldries o ser estimat per algú que no voldries?
3. Faries mal a una persona que estimes?
4. Si algú et fereix ja deixes d'estimar-lo?
5. Pot ser que estimis una persona i la fereixis?
6. Pots alhora estimar algú i que et faci patir?
7. Ets capaç d'expressar la teva estimació?
8. T'agrada rebre mostres d'estimació i afecte?
9. Què te de màgia l'expressió "t'estimo"?

Pàg. 258: “És curiós que per descriure certs pares hi hagi una paraula com sobreprotectors i que no n’hi hagi cap per descriure el contrari. Com se’n diu, d’uns pares que no et protegeixen prou? infraprotectors? negligents? egocèntrics? patètics? una mica de cada.”

Completa la frase:

Desprotegit és sinònim de ..... invàlid, no protegit, abandonat, indefens, no preservat, desemparat, desvalgut. Justifica la teva resposta

Pàg. 272: “Sóc molt mala persona!, diu (Via) entre llàgrimes.”

En un catàleg d’internet vam trobar algunes preguntes per identificar les bones persones. A tu, quines et sembla que poden ser definitives i quines no?

1. Si viatges en autobús i puja un ancià, quina seria la teva reacció?
2. Casualment, trobes 10 euros pel carrer, què fas?
3. Si esperant en una botiga, una persona es cola i demana abans que tu, que fas?
4. No portes targeta de metro ni diners, però necessites viatjar urgentment, què fas?
5. Contribueixes amb alguna ONG?
6. A la nevera de casa només queda un iogurt i sou tres persones, què fas?
7. Un amic teu necessita diners, n’hi deixes?
8. Et conviden a un aniversari i no portes cap regal.
9. Quan vas a la Biblioteca i un llibre t’agrada, l’agafes sense dir-ho?
10. Quines qualitats adjudicaries a una bona persona?

Creus que la Via és una mala persona, perquè no vol que l’August vagi al seu institut?

AUGUST

Pàg. 292: La mare i la Via... van tenir una baralla de les bones

Barallar-se significa que, en els discussions, s'usen recursos ja siguin verbals o físics; en les guerres, objectes o armes, amb la intenció d'imposar la seva voluntat. En les baralles sovint la gent es fa mal, ja sigui físic o psicològic.

PLA DE DISCUSSIÓ: BARALLAR-SE

1. Què vol dir per tu "barallar-se"?
2. Quines són les causes que provoquen baralles?
3. Són inevitables les baralles familiars?
4. Hauríem d'evitar les baralles de tota mena?
5. T'has barallat alguna vegada?
6. Com t'has sentit després de la baralla?
7. Creus que haguessis pogut evitar la violència?
8. Per què no ho vas evitar?
9. Què caldria tenir en compte per no barallar-se (actituds, hàbits, etc.)?

Pàgs. 298 / 300

- No penso demanar perdó...
- T'estimo, mare! –vaig dir jo–. Perdona, mare!

Disculpar-se

- Algú se t'ha disculpat mai?
- Tu, quan demanes disculpes, com ho fas?

Heus aquí alguns exemples que pots incorporar:

- "Em sap molt de greu haver-te dit ....."
- "Sento haver-te molestat."
- "Vaig perdre els estreps, però no hauria d'haver-te insultat. Ho sento."
- "Sento haver ferit els teus sentiments."
- "Sento haver-te cridat."
- "Em sap molt de greu haver-te fet.....crec que vaig perdre el control. No tornarà a passar."

Comenta alguna d'aquestes frases sobre el perdó:

- Si no perdones tu, el temps ho farà.
- Perdona al que li dol haver-te fet algun mal.
- Perdonar és el valor dels valents. Només els que perdonen saben estimar.

- De vegades, el perdó és una paraula inútil i, de vegades, l'única paraula que cal.
- El millor regal del món és el perdó.
- No et deixis enganyar, perdona. El rancor és l'arma dels qui no tenen ni raó ni cor.

Pàg. 301: Mort de Daisy

Els animals domèstics o de companyia tal com també s'anomenen, solen ser estimats per qui el posseeix, i de vegades, podríem dir que formen part de la família. Aquest és el cas de Daisy, una gossa molt afectuosa i companyona que forma part de l'ambient familiar.

En alguns casos, la mort d'un animal domèstic és un trasbals, de vegades però, hi ha actituds que semblen un xic forassenyades. Quines diries que són respostes raonables i quines no i per què?

- Vestir-se de dol
- Enterrar o incinerar l'animal
- Anar al cementiri de gossos cada setmana
- Trucar tots els amics explicant-los la desgràcia
- Deixar de menjar per la pèrdua
- Celebrar un enterrament amb amics i família
- Posar la fotografia en un lloc vistent de la casa
- .....

Pàg. 360: Violència

"... L'Eddie aquell em va agafar per la caputxa sense més ni més i em clavar una estrebada tan bèstia que em va fer caure d'esquena tan llarg com era. Va ser una caiguda forta i em vaig fer bastant de mal al colze amb una pedra. El que va passar després no ho vaig veure gaire bé, excepte que l'Amos va envestir l'Eddie aquell com si fos un tràiler i van caure tots dos a terra al meu costat."

Parlem de violència quan pensem en una tracte agressiu envers alguna persona o cosa. L'agressivitat és un tret instintiu per garantir la supervivència però es pot controlar mitjançant l'educació, canalitzant-la perquè no es manifesti en forma d'agressions reals o transformant-la en quelcom positiu. Per a Freud constitueix una de les pulsions bàsiques de l'ésser humà, el *tanathos* oposat a l'*eros* o amor, i es manifesta en l'odi, l'enveja i conductes predadores. Com a instint apareix com a reacció davant d'un estímul percebut pel subjecte com a amenaça. Com a forma sociocultural es manifesta en forma de violència física o verbal.

El cas de l'assetjament és més complex. Suposa una violència continuada envers algú amb la finalitat d'aconseguir alguna cosa concreta (que deixi la feina en el cas del mobbing) o sense finalitat aparent, només pel gaudi de veure patir algú

(com en el cas del bulling). El problema del bulling no té només un component ètic, sinó també conseqüències socials, com el rebuig, i psicològiques, com baixa autoestima.

El que ens interessa és veure com la violència amb els altres és una tendència natural que l'educació i la vida en societat ha d'eliminar per garantir les diferències i que els conflictes amb els altres han de seguir sempre un curs legal i no personal.

CLASSIFICAR ACCIONS VIOLENTES

Digueu de quin tipus de acció violenta es tracta: Violència física (F) Violència psicològica (P) Violència sexual (S) Violència racista (R) Violència social (SO)

	F	P	S	R	SO
1.No comptar mai amb algú per qüestions que afecten al grup.					
2. Destrossar la cartera d'un estudiant.					
3.Enviar missatges desagradables.					
4.Apropar-se a algú amb desig, sense que sembli que ho vulgui.					
5.Oblidar-se contínuament del nom d'un company.					
6.Anomenar sempre a algú per un defecte.					
7.Referir-se despectivament a algú per la seva condició econòmica.					
8.Referir-se despectivament a algú per la seva situació social.					
9.Referir-se despectivament a algú per una mancança física.					
10.Ignorar algú basant-se en un rumor.					
11.Robar-li a algú de forma continuada coses sense importància.					
12.Donar-li clatellades a algú de forma periòdica.					
13.Agafar objectes d'algú en préstec sense demanar-li.					
14.Parlar malament d'algú constantment.					
15.Tractar com a inferior algú mentre o es queixi.					
16.Desqualificar algú en públic.					
17.Ridiculitzar algú en públic.					
18.Escridassar algú.					
19.Referir-se sempre a algú amb un insult de forma "afectuosa".					
20. Insultar algú.					

Pàg. 395: Empatia

POSAR-SE AL LLOC DE L'ALTRE

L'empatia és la capacitat de posar-se al lloc de l'altre, d'entendre els seus

sentiments, d'entendre la postura dels altres, de comprendre les seves actituds... Si bé és una qualitat innata (totes les persones són capaces d'identificar les emocions alienes i comparar-les amb les pròpies i tothom posseeix aquesta capacitat en un grau concret), l'empatia pot entrenar-se.

De vegades, es fan judicis temeraris o accions irreflexives, degut a la incapacitat de posar-se al lloc de l'altre. I això són reaccions contràries a la convivència pacífica i degudes a la incapacitat de ser empàtic.

No s'ha de confondre la simpatia amb l'empatia: el terme empatia significa "sentir dintre" de l'altra persona. En canvi, simpatia és "sentir amb" l'altra persona. Avui sembla que l'empatia perd terreny a favor de l'apatia que es pot resumir amb les frases: "és el seu problema", "passo", "no va amb mi". L'empatia es diferencia de la simpatia i de la compassió perquè el subjecte pateix l'emoció dels altres, no sols la identifica, sinó que hi reacciona. Els psicòpates o els autistes són persones que tenen molt minvada la capacitat empàtica.

Pocs dubten ja de la importància d'entrenar els nens, des que són petits, en aquestes aptituds emocionals, que seran la base d'una sana autoestima, unes relacions interpersonals adequades i saber treballar en equip.

Per ser empàtic cal:

1. Reconèixer la diversitat: tots som diferents i, per això, cadascú val segons criteris diferents.
2. Ser tolerant i respectuós amb els que no són iguals a nosaltres, amb els que pertanyen a altres grups, tenen una nacionalitat o religió diferents.
3. Posar-se a la pell de l'altre, no només respectem la persona sinó que ens "calcem les seves sabates".

Què fer per ser empàtic?

- Procurar somriure. Fer bona cara, ajudar a crear un ambient de confiança i cordialitat.
- Considerar que els assumptes dels altres són més importants que els propis.
- No jutjar les persones d'avant-mà. No pensis: "ja arriba aquell pesat", "una altra vegada amb el mateix rotllo", "no em deixa en pau". Si algú s'acosta a tu, és perquè necessita algú amb qui parlar...
- Si no tens temps o és un mal moment, expressa que no pots estar per ell o ella amb cortesia i delicadesa. Es pot dir tot, si es diu ben dit.

Pàg. 400: "El que us vull transmetre, nois, és la importància del valor d'aquesta cosa tan senzilla que en diem *consideració*."

En el llenguatge comú utilitzem la paraula *consideració* com a sinònim de *deferència*, *mirament*, *estima*, *mereixement*, i la solem relacionar amb la dignitat.

Ser considerat amb algú significa tenir-ne cura. És un sentiment que té en compte les necessitats i preocupacions dels altres. Podríem dir que és una forma d'estimació productiva.

¿Ser considerat significa:

1. Imposar les pròpies idees?
2. Tenir en compte les idees dels altres?
3. Actuar amb rigidesa?
4. Estar atent a la diversitat d'opinions?
5. Ser bon manipulador?
6. Fer-se el simpàtic?
7. Fer propostes?
8. Facilitar la comunicació?
9. Afavorir la comprensió?
10. Generar unitat i cohesió?
11. Disposició a imposar-se?
12. Propiciar expressions d'afecte i positives?

MIRANDA

Pàg. 333/ 409 / 412: Feliç i felicitat

Hi ha 18 instàncies que fan referència a la felicitat a les pàgines 60, 129, 157, 166, 167, 204-3, 205, 207, 209.

Si és cert que l'objectiu de l'ètica és ajudar els homes a viure bé, cal preguntar-se què és això de la felicitat. Aquí plantegem alguns recursos per a pensar-hi.

Aquest és el fonament de tota ètica. Què hem de fer per ser feliços? El desig de felicitat, goig i benaurança és un dels més profunds de l'home. Les desgràcies, les malaurances i les calamitats personals i col·lectives l'empenyen a buscar aquest ideal del benestar anímic.

La felicitat és l'estat de satisfacció completa de l'humà. Es pot definir des de dos punts de vista:

- a) com a estat de satisfacció de totes les tendències i necessitats orgàniques;
- b) i en sentit moral, com a conformitat entre el que fem i el que pensem, o sigui tranquil·litat d'ànim.

Ser feliç està lligat a l'autoconcepte

Activitat

- En cercle, que cadascú digui a la persona que té davant alguna cosa que el faci feliç (una qualitat que li hagi apreciat, una cosa seva que li admires, un detall que ha tingut amb tu que te l'ha fet apreciar, etc.)

-Que cadascú faci una cosa per fer feliç algú.

-Parlar-ne:

Dir coses que poden fer feliços els altres

- ensar en la darrera setmana un fet que hagi pogut reportar felicitat a algú. Fer-ho, et va fer feliç a tu també?

Què et fa feliç i per què?

Orientacions. Quines de les coses següents et fan feliç i per què?:

Et fa feliç

No et fa feliç

1. Menjar un gelat
2. Anar a nedar
3. Jugar amb un amic
4. Fer un dibuix
5. Parlar amb la nina
6. Cuidar flors
7. Mirar el mar
8. Dormir
9. Banyar-te
10. Somniar

Content i feliç:

1. Quan estàs content, vol dir que estàs feliç?
2. Si ets feliç, és que estàs content?
3. Es pot estar alhora content i trist?
4. Pot ser que una persona dolenta sigui feliç?
5. Si un moment ets feliç, això et fa una persona feliç?
6. Si una estona estàs contenta, ets una persona contenta?

Quines de les coses següents diries que són estar content:

Content/a NO content/a

1. "Estic contenta, perquè tinc una casa imenjo calent cada dia."
2. "Estic content, perquè he tret la rifa."
3. "Estic contenta, perquè tinc molt de temps per a llegir."
4. "Estic content, perquè ahir vaig fer set anys."
5. "Estic contenta, perquè no m'ha atropellat."
6. "Estic content, perquè tinc molts bons amics."

Comenta aquestes frases:

- "La felicitat és l'únic objectiu, deure i finalitat de tots els homes sensats." Voltaire
- "La felicitat és la fi suprema de tot ésser sensible. És el primer desig natural que tenim i no ens deixa mai més." Rousseau
- "Tots els homes desitgen ser feliços." Pascal
- "La felicitat: el simple acord entre un ésser i l'existència que porta." A. Camus

AUGUST

Pag. 400: Consideració o tenir cura

–“«Brillava en la seva consideració envers ell» –va repetir amb un somriure–. Quina cosa tan senzilla, la consideració. Quina cosa tan senzilla. Una paraula d'ànim pronunciada quan cal. Un acte d'amistat. Un somriure fugisser. Va tancar el llibre, el va deixar i es va repenjar al faristol. –El que us vull transmetre, nois, és la importància del valor d'aquesta cosa tan senzilla que en diem *consideració*.”

Tractar una persona com a persona

Tot i que sigui molt evident, no és el mateix tractar una persona o tractar una cosa. A la persona se li suposen uns drets només pel fet de ser persona. Tot i això, és freqüent en la nostra societat sentir-se maltractat o utilitzat, perquè en una societat acostumada a l'intercanvi de mercaderies (coses), a vegades, les relacions humanes no són tant humanes com esperàvem (és per això que el filòsof Karl Marx en el segle XIX anunciava que la societat industrial cosificava a l'home). Reflexionem sobre això a partir d'alguns exemples.

1. Tractes una persona com a persona...
  - a) si et quedes mirant fixament aquella persona?
  - b) si fas veure que no la veus?
  - c) si no li tornes la salutació?
  - d) si al seu davant parles baixet amb els altres?
  - e) si li respons adequadament quan et pregunta alguna cosa?
  - f) si li mostres que estàs interessat en el que pensa?
  - g) si canvies de lloc quan ella s'asseu al teu costat?
  - h) si no fas mai res sense preguntar-li abans què s'ha de fer?
2. Has sentit mai que algú et tractes com una cosa més que com una persona? Explica-ho.
3. Conclusions: Tracto a un altre amb consideració quan.....

Pàg. 411: Tothom estava content

En unes 20 ocasions es menciona que algú està content, i ara a la fi de la novel·la també August s'hi declara. El desig de benestar i felicitat és un dels més profunds i arrelats de l'ésser humà. Estar content provoca un plaer i una satisfacció que ens fa sentir bé, eufòrics.

- Pots descriure el teu estat d'ànim quan estàs content ?

- Com pots endevinar que algú està content sense que t'ho digui ?. Quins són els símptomes externs que li notes

Pàg. 412

"Vaig recular unes quantes passes i li vaig fer una abraçada per sorpresa. Em va passar el braç per sobre.

–Gràcies per fer-me anar a escola –li vaig dir fluixet.

Em va estrènyer molt fort, es va ajupir i em va fer un petó al cap.

–Gràcies, August –em va dir baixet.

–Per què?

–Per tot el que ens has donat –va dir–. Per haver arribat a les nostres vides. Per ser tu."

Gràcies

EXERCICI: L'ús de "gràcies"

Per completar les oracions següents usa "gràcies".

- "¿Que em passariesl'aigua, ...?"
- "Li vull dir..... per haver-me ajudat a fer els deures."
- "Ja he menjat prou, ..."
- "Algunes persones no saben quan han de dir ..... ."
- "Pintaré aquest dibuix encara que ningú no em digui ..... ."
- "Quan demano una cosa, sempre dic ..... ."

EXERCICIS FINALS

Els personatges

Com els imagines? Fer una fitxa provisional de cadascun dels personatges segons diu el relat i segons com els imagines. Pots pensar l'edat que tenen, quines són les seves característiques físiques (alts o baixets, grassos o prims, rossos o morenos, forts o febles, etc.) i les psicològiques (pacients, intel·ligents, vius, inquiet, tranquils, extravertits, tímids, voluntariosos, valents, intel·ligents, etc.

Nom	Edat	Caract. físiques	Caract. psic.
AUGUST			
VIA			
SUMMER			
JUSTIN			
MIRANDA			
CHARLOTTE			
JULIEN			

AJUDA

Trets físics

Alt- Baix

Arrodonit - Esprimatxat

Prim- Gras

Atlètic-Desgarbat

Esquifit- Proporcionat

Panxut-Xuclat

Rabassut-Estilitzat

Ufanós- Escarransit

Trets psicològics

Agradable

Agressiu

Alegre

Amable

Antipàtic

Avorrit

Beneït

Bo

Callat

Content

Covard

Cregut

Decidit

Deixat

Desagradable

Dinàmic

Enze

Dolent

Tanoca

Desendreçat

Rialler

Gandul

Generós

Humil

Ignorant

Interessant

Llest

Milhomes

Modest

Bellugadís

Nerviós

Orgullós

Pacífic

Pesat

Quiet

Presumit

Plom

Dolç

Babau

Endreçat

Desgraciat

Sòmnes

Esquerp

Savi

Sec

Eixut

Senzill

Seriós

Simpàtic

Tímid

Tranquil

Treballador

Trist

Agosarat

Xerraire

Ximple

Paparra

Divertit

Reiteratiu

Elegant

Ruc

Baix

Cepat

Eixerit

Ferm
Madur

Magre
Neulit

Pansit
Sa

Com reaccionen emocionalment els personatges?

Pots detectar algun moment on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges?

Sentiment	Personatge	Moment de la novel·la
Ira		
Tristesa		
Temor		
Plaer		
Amor		
Sorpresa		
Ressentiment		
Vergonya		

* AJUDA

Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, , irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.

Tristesa: pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abatiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.

Temor: ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.

Plaer: felicitat, alegria, diversió, orgull, estremiment, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.

Amor: acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.

Sorpresa: commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalament, etc.

Disgust: menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.

Vergonya: culpabilitat, molèstia, disgust, penediment, humiliació, mortificació, contrició, deshonor, etc.

Qualitats i actituds

- A quins dels personatges adjudicaries algunes d'aquestes qualitats i/o actituds?

<i>Personatge</i>	<i>Qualitat</i>	<i>Personatge</i>	<i>Qualitat</i>

elegància

bondat

còlera

apassionament

enveja

supèrbia

egoisme

impaciència

estupidesa

calma

harmonia

humilitat

submissió

generositat

impertinència

valentia

lleialtat

sinceritat

mandra

violència

.....

serenitat

generositat

paciència

delicadesa

rancúnia

altruisme

.....

Qüestions:

- Amb quin dels personatges t'identifiques més?
- Preguntes que t'ha plantejat la lectura ?

Activitat

Per a treballar, primer individualment i després en grup:

- Afegir-hi algun personatge més o treure'n algun.
- Afegir-t'hi tu fent un paper. (Pots triar un dels papers que ja hi ha o afegir un nou personatge que inventaries).
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què?
- Quins valors representen els distints personatges (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amiatat,

Continuar la novel·la

Escriure el capítol 9 i explicar part de la història com si fossis JULIEN